

UTSKRIFT AV MØTEBOK

SØRUM KOMMUNE, POSTBOKS 113, 1921 SØRUMSAND TLF 63 82 53 00

Utvalg:
Økonomi- og administrasjonsutvalget

Møtedato:
12.01.2005

Arkivsaknr:
05/00020

Utvalgsaknr:
0002/05

Saksbehandler   Odd Hellum
K-kode   026 &13

HØRING: DISTRIKTSKOMMISJONENS UTREDNING, NOU 2004:19 OG KOU 2004:1 STERKE REGIONER - FORSLAG TIL NY REGIONINNDELING AV NORGE

Behandling:

Fra rådmannen forelå slik innstilling:

Sorum kommunestyre gir følgende uttalelse til NOU 2004:19 Livskraftige regioner og distrikter:

Forutsatt en fortsatt trenivåmodell, støttes følgende anbefalinger i distriktskommisjonens utredning:

- De nye regionene tilføres mer reell makt og myndighet fra staten.
- Det innføres et klart skille mellom hva som er det regionale folkevalgte nivåets og hva som er fylkesmannens oppgaver.
- De nye regionene vil hovedsakelig ivareta oppgaver som er av klar regional karakter, dvs. dårlig egnet for statlig styring, men for store for kommunalt ansvar, uansett kommunestørrelse og kommunestruktur.
- Samtidig som det regionale nivået styrkes, styrkes også kommunene m.h.t. muligheten til å ta ansvar for egne ressurser og utvikling.
- Regioninndelingen vil baseres på oppgaver framfor geografi.
- For å kunne løse utvidede oppgaver på kommunalt nivå vil det være nødvendig med en kommunestruktur basert på større kommuner hvor kommunegrensene ikke splitter tett koblete arbeids-, bolig og servicemarkeder.
- For å skape større forutsigbarhet bør statlig langtidsbudsjettering vurderes.
- Staten må sørge for at det er samsvar mellom de oppgaver kommunene pålegges og de økonomiske ressurser som gjøres tilgjengelig.
- Rammefinansiering bør være det bærende prinsippet i det kommunale inntektssystemet.

Sorum kommunestyre gir følgende uttalelse til KOU 2004:1 Sterke regioner – Forslag til ny regioninndeling av Norge:

Hovedspørsmål 1:

De oppgavene som KS skisserer som aktuelle for nye, sterke regioner synes i utgangspunktet fornuftige. Dette gjelder både de som i dag ligger til fylkeskommunen og de som foreslås tilført fra staten eller andre. Hovedprinsippet i utredningen er, og bør også etter vårt syn være, at en regions oppgaver bør være av klart regional karakter, uegnet for statlig ivaretagelse, men for store for den enkelte kommune hver for seg eller i samarbeid.

Hovedspørsmål 2a og 2b:

Av kriteriene størrelse, funksjonalitet og identitet bør funksjonalitet tillegges absolutt størst vekt ved en eventuell inndeling i nye regioner. Det er vesentlig at den enkelte region tilbyr de tjenester og blir satt til å løse de oppgaver som er tilpasset regionen og dens innbyggere, slik at det skapes mest mulig likhet regionene imellom.

Geografien og bosettingsmønsteret i Norge er så forskjellig fra landsdel til landsdel at full likhet i størrelse, målt enten i areal eller folketall, ville skape uhensiktsmessige forvaltningsmessige enheter.

Identitetsaspektet synes mer perifert under vurderingen av hvor regiongrensene skal trekkes. Innbyggernes identitet knyttes sterkere til det lokale, representert gjennom lokalsamfunnet og også kommunen enn til den langt fjernere regionen.

I valget mellom fem, sju eller ni regioner, synes sju best å ivareta hensynet til en balansert funksjonalitet. Med fem regioner ville nok Øst-Norgeregionen i folketall bli for tung i forhold til de fleste andre, og med for mange konkurrerende regionsentre. Ni regioner synes ikke å ha fordeler framfor sju, som ikke de sju foreslåtte regionene kan ivareta på en mer effektiv og billigere måte.

Sørums kommune, sammen med resten av Romerike, bør uansett antall regioner være plassert i samme region som Oslo og resten av hovedstadsregionen, i og med at Oslo og Romerike klart er ett bolig-, arbeids- og servicemarked.

Hovedspørsmål 3:

I tillegg til at den enkelte kommune drøfter de problemstillingene som den løpende regiondebatten reiser, er det også viktig at regionrådene rundt om i landet tar et overordnet grep på hva de anbefaler som beste løsning for sin region.

Hovedspørsmål 4:

Fylker, med grenser og oppgaver som ikke lenger er tilpasset dagens og framtidens utfordringer, og kommuner, med grenser og oppgaver som ikke lenger er tilpasset dagens og framtidens utfordringer, er to sider av samme sak.

Hver for seg representerer dagens fylkes- og kommunegrenser problemer med å få til nødvendig samordning av sentrale samfunnsoppgaver og til en uheldig oppsplitting av naturlige bolig-, arbeids- og servicemarkeder. Parallelt med debatten om nye regiongrenser er det derfor nødvendig også å diskutere premissene for morgendagens kommuner og en fornuftig og tidsmessig kommuneinndeling.

Hovedspørsmål 5:

De beslutningene som til slutt treffes på bakgrunn av de foreliggende utredningene og øvrig utredningsarbeid vil utvilsomt være av relativt varig karakter, jfr. levetiden for den kommune- og fylkesstrukturen vi har i dag.

Det er derfor vesentlig at debatten, i tillegg til å drøfte hvordan landet eventuelt og på mest funksjonell måte kan få en ny regioninndeling, like tungt tar opp i seg spørsmålet om det er trenivåmodellen som er framtidens løsning, eller om det regionale nivået ikke har framtiden for seg.

Repr. Arne-Rune Gjelsvik satte på vegne av FrP fram slikt alternativt forslag:

Det er nødvendig med desentralisering av makt. Men det er nødvendig kun å desentralisere makten til et lokalt nivå, ikke til et tenkt regionnivå.

Forvaltningsstruktur og oppgavefordeling:

- En løsning med to folkevalgte nivåer.
- Fylkeskommunen avvikles.
- Utvikling av større kommuner som omfatter felles arbeids-, bo- og serviceområder. Disse nye primærkommunene skal overta en stor del av oppgavene fra dagens fylkeskommuner. I tillegg bør staten desentralisere nye oppgaver til disse større kommunene.
- Dagens fylkesmannsembeter kan i en fremtidig modell erstattes ved at det etableres en ny regional struktur med færre enheter, som for eksempel kan ledes av politisk oppnevnte representanter ("guvernører") for den sittende regjering. Den nye strukturen skal blant annet ha ansvar for territoriell samordning på tvers av den statlige sektororganiseringen.
- Sammen med næringsliv, organisasjoner og kommuner bør staten inngå i regionale partnerskap for å samordne politikken, med sikte på å løse strategiske utviklingsoppgaver spesielt innenfor næringsutvikling.

Hvis det blir flertall i Stortinget for opprettelsen av et nytt folkevalgt nivå, til erstatning for dagens fylkeskommuner, bør det sekundært legges følgende premisser til grunn:

- Et eventuelt nytt folkevalgt nivå mellom stat og kommune bør innebære omfattende strukturelle endringer:
  - fylkeskommunen bør avvikles
  - fylkesmannsembetet bør avvikles
  - en forvaltningsdomstol vurderes opprettet
  - antall direktorater og tilsyn reduseres, og virksomheten samordnes på regionalt nivå
  - det nye regionale forvaltningsnivået tillegges primært oppgaver innenfor næringsutvikling, infrastruktur, arealutvikling og forskning
  - kommunestrukturen må endres betydelig i samsvar med ABS-områder

Kommunalt nivå:

Staten bør spille en aktiv rolle i omstrukturingsprosessen. Dette kan innebære utforming av gode insentiver, god dialog med berørte parter og fastlegging av et tidsløp før endringer skal skje. Av flere grunner er det avgjørende at prosessen ikke drar ut i tid. I løpet av neste stortingsperiode bør innholdet i eventuelle reformer være avklart.

Finansiering av de viktigste primæroppgavene i kommunene bør skje gjennom stykkprisfinansiering. I en tid hvor svært mange kommuner sliter med dårlig økonomi, vil det være formålstjenlig med et system som sikrer finansieringen av de primæroppgavene som kommunene i dag står for. En statlig stykkprisfinansiering vil også begrense det økende problemet med et voksende antall kommunale oppgaver som ikke fullfinansieres, da finansieringsansvaret for de tynge utgiftspostene vil ligge hos staten. I et system hvor stykkprisfinansiering står sentralt vil også innbyggerne kunne få større frihet i valg av tjenester selv, noe som vil gi mer frihet til den enkelte.

Alternativ avstemning, som økonomi- og administrasjonsutvalgets innstilling til kommunestyret:

- FrPs forslag : 2 (FrP) stemmer, falt.
- Rådmannens innstilling : 7 stemmer, vedtatt.

Vedtak:

Sørums kommunestyre gir følgende uttalelse til NOU 2004:19 Livskraftige regioner og distrikter:

Forutsatt en fortsatt trenivåmodell, støttes følgende anbefalinger i distriktskommisjonens utredning:

- De nye regionene tilføres mer reell makt og myndighet fra staten.
- Det innføres et klart skille mellom hva som er det regionale folkevalgte nivåets og hva som er fylkesmannens oppgaver.
- De nye regionene vil hovedsakelig ivareta oppgaver som er av klar regional karakter, dvs. dårlig egnet for statlig styring, men for store for kommunalt ansvar, uansett kommunestørrelse og kommunestruktur.
- Samtidig som det regionale nivået styrkes, styrkes også kommunene m.h.t. muligheten til å ta ansvar for egne ressurser og utvikling.
- Regioninndelingen vil baseres på oppgaver framfor geografi.
- For å kunne løse utvidede oppgaver på kommunalt nivå vil det være nødvendig med en kommunestruktur basert på større kommuner hvor kommunegrensene ikke splitter tett koblete arbeids-, bolig og servicemarkeder.
- For å skape større forutsigbarhet bør statlig langtidsbudsjettering vurderes.
- Staten må sørge for at det er samsvar mellom de oppgaver kommunene pålegges og de økonomiske ressurser som gjøres tilgjengelig.
- Rammefinansiering bør være det bærende prinsippet i det kommunale inntektssystemet.

Sørums kommunestyre gir følgende uttalelse til KOU 2004:1 Sterke regioner – Forslag til ny regioninndeling av Norge:

Hovedspørsmål 1:

De oppgavene som KS skisserer som aktuelle for nye, sterke regioner synes i utgangspunktet fornuftige. Dette gjelder både de som i dag ligger til fylkeskommunen og de som foreslås tilført fra staten eller andre. Hovedprinsippet i utredningen er, og bør også etter vårt syn være, at en regions oppgaver bør være av klart regional karakter, uegnet for statlig ivaretagelse, men for store for den enkelte kommune hver for seg eller i samarbeid.

Hovedspørsmål 2a og 2b:

Av kriteriene størrelse, funksjonalitet og identitet bør funksjonalitet tillegges absolutt størst vekt ved en eventuell inndeling i nye regioner. Det er vesentlig at den enkelte region tilbyr de tjenester og blir satt til å løse de oppgaver som er tilpasset regionen og dens innbyggere, slik at det skapes mest mulig likhet regionene imellom.

Geografien og bosettingsmønsteret i Norge er så forskjellig fra landsdel til landsdel at full likhet i størrelse, målt enten i areal eller folketall, ville skape u hensiktsmessige forvaltningsmessige enheter.

Identitetsaspektet synes mer perifert under vurderingen av hvor regiongrensene skal trekkes. Innbyggernes identitet knyttes sterkere til det lokale, representert gjennom lokalsamfunnet og også kommunen enn til den langt fjernere regionen.

I valget mellom fem, sju eller ni regioner, synes sju best å ivareta hensynet til en balansert funksjonalitet. Med fem regioner ville nok Øst-Norgeregionen i folketall bli for tung i forhold til de fleste andre, og med for mange konkurrerende regionsentre. Ni regioner synes ikke å ha fordeler framfor sju, som ikke de sju foreslåtte regionene kan ivareta på en mer effektiv og billigere måte.

Sørums kommune, sammen med resten av Romerike, bør uansett antall regioner være plassert i samme region som Oslo og resten av hovedstadsregionen, i og med at Oslo og Romerike klart er ett bolig-, arbeids- og servicemarked.

Hovedspørsmål 3:

I tillegg til at den enkelte kommune drøfter de problemstillingene som den løpende regiondebatten reiser, er det også viktig at regionrådene rundt om i landet tar et overordnet grep på hva de anbefaler som beste løsning for sin region.

Hovedspørsmål 4:

Fylker, med grenser og oppgaver som ikke lenger er tilpasset dagens og framtidens utfordringer, og kommuner, med grenser og oppgaver som ikke lenger er tilpasset dagens og framtidens utfordringer, er to sider av samme sak.

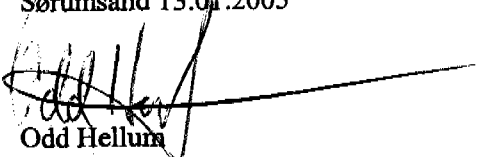
Hver for seg representerer dagens fylkes- og kommunegrenser problemer med å få til nødvendig samordning av sentrale samfunnsoppgaver og til en uheldig oppsplitting av naturlige bolig-, arbeids- og servicemarkeder. Parallelt med debatten om nye regiongrenser er det derfor nødvendig også å diskutere premissene for morgendagens kommuner og en fornuftig og tidsmessig kommuneinndeling.

Hovedspørsmål 5:

De beslutningene som til slutt treffes på bakgrunn av de foreliggende utredningene og øvrig utredningsarbeid vil utvilsomt være av relativt varig karakter, jfr. levetiden for den kommune- og fylkesstrukturen vi har i dag.

Det er derfor vesentlig at debatten, i tillegg til å drøfte hvordan landet eventuelt og på mest funksjonell måte kan få en ny regioninndeling, like tungt tar opp i seg spørsmålet om det er trenivåmodellen som er framtidens løsning, eller om det regionale nivået ikke har framtiden for seg.

Sørumsand 13.01.2005

Odd Hellum
Politisk sekretær

Melding om vedtak til:

- KRD
- KS

SØRUM KOMMUNE, POSTBOKS 113, 1921 SØRUMSAND TLF 63 82 53 00

Sak 0002/05

Sakstittel: **HØRING: DISTRIKTSKOMMISSJONENS UTREDNING, NOU 2004:19 OG KOU 2004:1 STERKE REGIONER - FORSLAG TIL NY REGIONINNDELING AV NORGE**

Arkivsaknr: **05/00020**

Saksbehandler: **RKO/RKO/OHE**
Odd Hellum

K-kode: **026 &13**

Saksnummer	Utvalg	Møtedato
0002/05	Kommunestyret	02.02.2005
0002/05	Økonomi- og administrasjonsutvalget	12.01.2005

Administrasjonens innstilling:

Sørum kommunestyre gir følgende uttalelse til NOU 2004:19 Livskraftige regioner og distrikter:
Forutsatt en fortsatt trenivåmodell, støttes følgende anbefalinger i distriktskommisjonens utredning:

- De nye regionene tilføres mer reell makt og myndighet fra staten.
- Det innføres et klart skille mellom hva som er det regionale folkevalgte nivåets og hva som er fylkesmannens oppgaver.
- De nye regionene vil hovedsakelig ivareta oppgaver som er av klar regional karakter, dvs. dårlig egnet for statlig styring, men for store for kommunalt ansvar, uansett kommunestørrelse og kommunestruktur.
- Samtidig som det regionale nivået styrkes, styrkes også kommunene m.h.t. muligheten til å ta ansvar for egne ressurser og utvikling.
- Regioninndelingen vil baseres på oppgaver framfor geografi.
- For å kunne løse utvidede oppgaver på kommunalt nivå vil det være nødvendig med en kommunestruktur basert på større kommuner hvor kommunegrensene ikke splitter tett koblete arbeids-, bolig og servicemarkeder.
- For å skape større forutsigbarhet bør statlig langtidsbudsjettering vurderes.
- Staten må sørge for at det er samsvar mellom de oppgaver kommunene pålegges og de økonomiske ressurser som gjøres tilgjengelig.
- Rammefinansiering bør være det bærende prinsippet i det kommunale inntektssystemet.

Sørum kommunestyre gir følgende uttalelse til KOU 2004:1 Sterke regioner – Forslag til ny regioninndeling av Norge:

Hovedspørsmål 1:

De oppgavene som KS skisserer som aktuelle for nye, sterke regioner synes i utgangspunktet fornuftige. Dette gjelder både de som i dag ligger til fylkeskommunen og de som foreslås tilført fra staten eller andre. Hovedprinsippet i utredningen er, og bør også etter vårt syn være, at en regions oppgaver bør være av klart regional karakter, uegnet for statlig ivaretagelse, men for store for den enkelte kommune hver for seg eller i samarbeid.

Hovedspørsmål 2a og 2b:

Av kriteriene størrelse, funksjonalitet og identitet bør funksjonalitet tillegges absolutt størst vekt ved en eventuell inndeling i nye regioner. Det er vesentlig at den enkelte region tilbyr de tjenester og blir satt til å løse de oppgaver som er tilpasset regionen og dens innbyggere, slik at det skapes mest mulig likhet regionene imellom.

Geografien og bosettingsmønsteret i Norge er så forskjellig fra landsdel til landsdel at full likhet i størrelse, målt enten i areal eller folketall, ville skape uhensiktsmessige forvaltningsmessige enheter.

Identitetsaspektet synes mer perifert under vurderingen av hvor regiongrensene skal trekkes. Innbyggernes identitet knyttes sterkere til det lokale, representert gjennom lokalsamfunnet og også kommunen enn til den langt fjernere regionen.

I valget mellom fem, sju eller ni regioner, synes sju best å ivareta hensynet til en balansert funksjonalitet. Med fem regioner ville nok Øst-Norgeregionen i folketall bli for tung i forhold til de fleste andre, og med for mange konkurrerende regionsentre. Ni regioner synes ikke å ha fordeler framfor sju, som ikke de sju foreslåtte regionene kan ivareta på en mer effektiv og billigere måte.

Sørums kommune, sammen med resten av Romerike, bør uansett antall regioner være plassert i samme region som Oslo og resten av hovedstadsregionen, i og med at Oslo og Romerike klart er ett bolig-, arbeids- og servicemarked.

Hovedspørsmål 3:

I tillegg til at den enkelte kommune drøfter de problemstillingene som den løpende regiondebatten reiser, er det også viktig at regionrådene rundt om i landet tar et overordnet grep på hva de anbefaler som beste løsning for sin region.

Hovedspørsmål 4:

Fylker, med grenser og oppgaver som ikke lenger er tilpasset dagens og framtidens utfordringer, og kommuner, med grenser og oppgaver som ikke lenger er tilpasset dagens og framtidens utfordringer, er to sider av samme sak.

Hver for seg representerer dagens fylkes- og kommunegrenser problemer med å få til nødvendig samordning av sentrale samfunnsoppgaver og til en uheldig oppsplitting av naturlige bolig-, arbeids- og servicemarkeder. Parallelt med debatten om nye regiongrenser er det derfor nødvendig også å diskutere premissene for morgendagens kommuner og en fornuftig og tidsmessig kommuneinndeling.

Hovedspørsmål 5:

De beslutningene som til slutt treffes på bakgrunn av de foreliggende utredningene og øvrig utredningsarbeid vil utvilsomt være av relativt varig karakter, jfr. levetiden for den kommune- og fylkesstrukturen vi har i dag.

Det er derfor vesentlig at debatten, i tillegg til å drøfte hvordan landet eventuelt og på mest funksjonell måte kan få en ny regioninndeling, like tungt tar opp i seg spørsmålet om det er trenivåmodellen som er framtidens løsning, eller om det regionale nivået ikke har framtiden for seg.

Tidligere behandlinger:

Saksutredning med administrasjonens innstilling:

Saksfremlegg

Arkivsak: 05/00020
Sakstittel: HØRING: DISTRIKTSKOMMISJONENS UTREDNING, NOU 2004:19 OG
KOU 2004:1 STERKE REGIONER - FORSLAG TIL NY
REGIONINNDELING AV NORGE
K-kode: 026 & 13
Saksbehandler: Odd Hellum

Innstilling:

Sørums kommunestyre gir følgende uttalelse til NOU 2004:19 Livskraftige regioner og distrikter: Forutsatt en fortsatt trenivåmodell, støttes følgende anbefalinger i distriktskommisjonens utredning:

- De nye regionene tilføres mer reell makt og myndighet fra staten.
- Det innføres et klart skille mellom hva som er det regionale folkevalgte nivåets og hva som er fylkesmannens oppgaver.
- De nye regionene vil hovedsakelig ivareta oppgaver som er av klar regional karakter, dvs. dårlig egnet for statlig styring, men for store for kommunalt ansvar, uansett kommunestørrelse og kommunestruktur.
- Samtidig som det regionale nivået styrkes, styrkes også kommunene m.h.t. muligheten til å ta ansvar for egne ressurser og utvikling.
- Regioninndelingen vil baseres på oppgaver framfor geografi.
- For å kunne løse utvidede oppgaver på kommunalt nivå vil det være nødvendig med en kommunestruktur basert på større kommuner hvor kommunegrensene ikke splitter tett koblete arbeids-, bolig og servicemarkeder.
- For å skape større forutsigbarhet bør statlig langtidsbudsjettering vurderes.
- Staten må sørge for at det er samsvar mellom de oppgaver kommunene pålegges og de økonomiske ressurser som gjøres tilgjengelig.
- Rammefinansiering bør være det bærende prinsippet i det kommunale inntektssystemet.

Sørums kommunestyre gir følgende uttalelse til KOU 2004:1 Sterke regioner – Forslag til ny regioninndeling av Norge:

Hovedspørsmål 1:

De oppgavene som KS skisserer som aktuelle for nye, sterke regioner synes i utgangspunktet fornuftige. Dette gjelder både de som i dag ligger til fylkeskommunen og de som foreslås tilført fra staten eller andre. Hovedprinsippet i utredningen er, og bør også etter vårt syn være, at en regions oppgaver bør være av klart regional karakter, uegnet for statlig ivaretagelse, men for store for den enkelte kommune hver for seg eller i samarbeid.

Hovedspørsmål 2a og 2b:

Av kriteriene størrelse, funksjonalitet og identitet bør funksjonalitet tillegges absolutt størst vekt ved en eventuell inndeling i nye regioner. Det er vesentlig at den enkelte region tilbyr de tjenester og blir satt til å løse de oppgaver som er tilpasset regionen og dens innbyggere, slik at det skapes mest mulig likhet regionene imellom.

Geografien og bosettingsmønsteret i Norge er så forskjellig fra landsdel til landsdel at full likhet i størrelse, målt enten i areal eller folketall, ville skape uhensiktsmessige forvaltningsmessige enheter.

Identitetsaspektet synes mer perifert under vurderingen av hvor regiongrensene skal trekkes. Innbyggernes identitet knyttes sterkere til det lokale, representert gjennom lokalsamfunnet og også kommunen enn til den langt fjernere regionen.

I valget mellom fem, sju eller ni regioner, synes sju best å ivareta hensynet til en balansert funksjonalitet. Med fem regioner ville nok Øst-Norgeregionen i folketall bli for tung i forhold til de fleste andre, og med for mange konkurrerende regionsentre. Ni regioner synes ikke å ha fordeler framfor sju, som ikke de sju foreslåtte regionene kan ivareta på en mer effektiv og billigere måte.

Sørums kommune, sammen med resten av Romerike, bør uansett antall regioner være plassert i samme region som Oslo og resten av hovedstadsregionen, i og med at Oslo og Romerike klart er ett bolig-, arbeids- og servicemarked.

Hovedspørsmål 3:

I tillegg til at den enkelte kommune drøfter de problemstillingene som den løpende regiondebatten reiser, er det også viktig at regionrådene rundt om i landet tar et overordnet grep på hva de anbefaler som beste løsning for sin region.

Hovedspørsmål 4:

Fylker, med grenser og oppgaver som ikke lenger er tilpasset dagens og framtidens utfordringer, og kommuner, med grenser og oppgaver som ikke lenger er tilpasset dagens og framtidens utfordringer, er to sider av samme sak.

Hver for seg representerer dagens fylkes- og kommunegrenser problemer med å få til nødvendig samordning av sentrale samfunnsoppgaver og til en uheldig oppsplitting av naturlige bolig-, arbeids- og servicemarkeder. Parallelt med debatten om nye regiongrenser er det derfor nødvendig også å diskutere premissene for morgendagens kommuner og en fornuftig og tidsmessig kommuneinndeling.

Hovedspørsmål 5:

De beslutningene som til slutt treffes på bakgrunn av de foreliggende utredningene og øvrig utredningsarbeid vil utvilsomt være av relativt varig karakter, jfr. levetiden for den kommune- og fylkesstrukturen vi har i dag.

Det er derfor vesentlig at debatten, i tillegg til å drøfte hvordan landet eventuelt og på mest funksjonell måte kan få en ny regioninndeling, like tungt tar opp i seg spørsmålet om det er trenivåmodellen som er framtidens løsning, eller om det regionale nivået ikke har framtiden for seg.

For saker som skal videre til kommunestyret, kan innstillingsutvalgene oppnevne en saksordfører.

Både Kommunal- og regionaldepartementet og Kommunenes Sentralforbund ønsker synspunkter på utredninger om framtidig regioninndeling av Norge.

Vedlegg:

1. Tre høringsbrev fra KS, datert h.h.v. 13.09., 22.10. og 25.10.2004.
2. NOU 2004:19 Livskraftige regioner og distrikter (aktuelle utdrag fra utredningen).
3. KOU 2004:1 Sterke regioner – Forslag til ny regioninndeling av Norge (kortversjonen).

Andre dokumenter, som ikke er vedlagt:

- NOU 2004:19 Resten av utredningen.
- KOU 2004:1 Sterke regioner – Forslag til ny regioninndeling av Norge (fullstendig versjon).
- Presentasjoner, gruppearbeid m.m. fra folkevalgtseminar 8. og 9. november 2004.

Saksutredning:

Bakgrunn for saken:

Det pågår for tiden flere parallelle utredninger og debatter knyttet til framtidig inndeling av landet, både kommunestruktur og regionstruktur. Utredningene og debattene er i regi av Kommunal- og regionaldepartementet – KRD (NOU 2004:19 Livskraftige distrikter og regioner), Kommunenes Sentralforbund – KS (KOU 2004:1 Sterke regioner) og Samarbeidsrådet for Nedre Romerike – SNR ("Kommunestrukturprosjektet"). Kommunestyret skal vinteren/våren 2005 behandle flere saker knyttet til de mange utredningene.

Saksopplysninger:

Vi har i tillegg til denne foreliggende saken lagt fram en sak med den delen av problemstillingen som er av mest lokal karakter, nemlig kommunestrukturen på Nedre Romerike - "Kommunestrukturprosjektet".

Denne saken gjelder de større geografiske og administrative områdene, regionene eller fylkene, basert på NOU 2004:19 Livskraftige distrikter og regioner og på KOU 2004:1 Sterke regioner. Disse to utredningene er sendt til bl.a. kommunene på høring.

NOUen har to forskjellige frister, 14.01.2005 for temaer som omfatter en vurdering av fylkeskommunens nye rolle som regional utviklingsaktør, og 14.10.2005 for temaer knyttet til framtidig fylkes- og kommunestruktur, oppgavefordeling og maktfordeling/regionalisering.

KOUen har frist 01.02.2005 for å uttale seg.

KS anbefaler imidlertid medlemmene om å avgi en samlet uttalelse til de to utredningene, bl.a. fordi den ene gir sterke premisser for den andre, og de griper på mange områder inn i hverandre. Dette betyr at økonomi- og administrasjonsutvalget må behandle saken og gi en innstilling i møte 12.01.2005, og denne innstillingen oversendes KRD og KS som en foreløpig uttalelse. Kommunestyret behandler saken i møte 02.02.2005, og vedtaket derfra ettersendes til departementet og KS.

NOU 2004:19 Livskraftige distrikter og regioner – Hovedinnhold og konklusjoner:

Distriktskommisjonen ble oppnevnt ved kongelig resolusjon av 7. februar 2003. Kommisjonen fikk bl.a. følgende mandat:

"Distriktskommisjonen skal foreta en gjennomgang av helheten i dagens distrikts- og regionalpolitikk, det vil si av både "bred" og "smal" statlig politikk, som har betydning for bosetting og regional utvikling. Gjennomgangen må være basert på en drøfting av mål, verdigrunnlag og problemforståelser i forhold til aktuelle utfordringer i distrikts- og regionalpolitikken, knyttet til for eksempel endringer i bosettingspreferanser og i næringsstruktur. Gjennomgangen skal også ses i sammenheng med virkemiddelbruk. ...."

Kommisjonen avgav sin innstilling, NOU 2004:19, den 12. oktober 2004.

Hvilke mål for regional- og distriktpolitikken kommisjonen har samlet seg om, framgår av kapittel 7.2.2 og 7.2.3 i NOUen (vedlagt). Mens regionalpolitikken retter seg mot alle deler av landet, fokuserer distriktpolitikken seg mot utvalgte deler av kongeriket – distriktene.

Målene for regionalpolitikken er bl.a.:

- Å skape vekst og utvikling.
- Å skape gode og likeverdige levekår.
- Å bygge sterke og selvstendige lokalsamfunn.
- Å styrke samspillet mellom by og land.

- Å sikre det materielle grunnlaget for samisk kultur.
- Å styrke det regionale samspillet mellom de enkelte aktørene.
- Å bidra til en helhetlig og regionalt tilpasset politikk.

Målene for distriktspolitikken er bl.a.:

- Å legge til rette for at folk gis muligheter til å skape en framtid i distriktene.
- Å stimulere tilflytting til distriktene.
- Å gi innbyggerne følelse av trygghet for likeverdige velferdstilbud i hele landet.
- Å utløse mer vekst i distriktene, basert på likeverdige rammevilkår.

Ut fra disse målene som distriktskommisjonen samlet seg om, har flertallet i kommisjonen gitt bl.a. følgende anbefalinger:

Vedr. forvaltningsstruktur og oppgavefordeling (kapittel 7.4.2 – 7.4.5):

- Fortsett en trenivåmodell (stat, region, kommune) med desentralisering av betydelig mer makt fra staten til et folkevalgt regionalt nivå.
- Fylkesmannens oppgaver rendyrkes til tilsyn og kontroll.
- Det folkevalgte regionale nivået overtar i særlig grad myndighet fra staten, samt beholder fylkenes nåværende oppgaver, på områder som er av stor betydning for regional utvikling: Infrastruktur og samferdsel, videregående utdanning og midler innenfor høyere utdanning, forskning, næringsutvikling, kultur og idrett, kommuneoverskridende areal- og ressursforvaltning, forebyggende folkehelsearbeid, miljø, ressursforvaltning, fiskeri, landbruk, a-etat.
- Ansvar for de enkelte oppgavene vil variere med hensyn til totalansvar, bestilleransvar, samordningsansvar.
- Samtidig må det overføres ytterligere oppgaver og ansvar til det kommunale nivået, for å gi kommunene større mulighet til å ta ansvar for egne ressurser og utvikling.
- Dagens fylkeskommuner erstattes av sterke folkevalgte regioner, avgrenset ut fra oppgaver og funksjonalitet, dvs. avgrensningen vil baseres på oppgaver framfor geografi.
- Alle norske kommuner bør fortsatt være generalistkommuner.
- For å kunne løse utvidede oppgaver på kommunalt nivå vil det være nødvendig med en kommunestruktur basert på større kommuner. Særlig i de tett befolkede områdene er det mange kommunegrenser som splitter tett koblede arbeids-, bolig og servicemarkeder.
- For å skape større forutsigbarhet bør statlig langtidsbudsjettering vurderes.
- Staten må sørge for at det er samsvar mellom de oppgaver kommunene pålegges og de økonomiske ressurser som gjøres tilgjengelig.
- Rammefinansiering bør være det bærende prinsippet i det kommunale inntektssystemet.

Dette er et utvalg av kommisjonens anbefalinger, og mindretallets syn (i de tilfellene kommisjonen delte seg) er ikke gjengitt i saken. For å få et helhetlig bilde av kommisjonens anbefalinger, bør man lese hele vedlegg 2.

Vår vurdering av anbefalingene i NOU 2004:19:

Forutsatt en fortsatt trenivåmodell, støttes følgende anbefalinger i distriktskommisjonens utredning:

- De nye regionene tilføres mer reell makt og myndighet fra staten.
- Det innføres et klart skille mellom hva som er det regionale folkevalgte nivåets og hva som er fylkesmannens oppgaver.
- De nye regionene vil hovedsakelig ivareta oppgaver som er av klar regional karakter, dvs. dårlig egnet for statlig styring, men for store for kommunalt ansvar, uansett kommunestørrelse og kommunestruktur.
- Samtidig som det regionale nivået styrkes, styrkes også kommunene m.h.t. muligheten til å ta ansvar for egne ressurser og utvikling.
- Regioninndelingen vil baseres på oppgaver framfor geografi.

- For å kunne løse utvidede oppgaver på kommunalt nivå vil det være nødvendig med en kommunestruktur basert på større kommuner hvor kommunegrensene ikke splitter tett koblete arbeids-, bolig og servicemarkeder.
- For å skape større forutsigbarhet bør statlig langtidsbudsjettering vurderes.
- Staten må sørge for at det er samsvar mellom de oppgaver kommunene pålegges og de økonomiske ressurser som gjøres tilgjengelig.
- Rammefinansiering bør være det bærende prinsippet i det kommunale inntektssystemet.

KOU 2004:1 Sterke regioner. Forslag til ny regioninndeling av Norge – Hovedinnhold og konklusjoner:

KS skal arbeide aktivt for å etablere sterke folkestyrte regioner. KS landsstyre og KS sentralstyre har tidligere vedtatt mål, rammer og premisser for dette arbeidet.

KS har på bakgrunn av tidligere utførte analyser bedt professor Tor Selstad ved Høgskolen i Lillehammer om å legge fram og begrunne tre konkrete, kartfestede alternative forslag til inndeling av sterke regioner. KOU 2004:1 Sterke regioner er utarbeidet av Selstad på oppdrag fra KS. Det er altså verdt å merke seg at rapporten ikke nødvendigvis uttrykker KS' syn, men foreløpig forskerens.

De uttalelsene KS mottar vil bli behandlet av landsstyret i KS i mars 2005.

Selstad legger i sin rapport følgende hovedpremisser til grunn for sin videre konkretisering av regioninndelingsforslaget (les den utfyllende beskrivelsen i vedlegg 3):

- Regionene skal være store nok til å påta seg et bredere spekter av oppgaver enn dagens fylkeskommuner, samtidig som det bør tilstrebes en mest mulig balanse mellom regionene.
- Regionene skal være basert på prinsippet om funksjonelle regioner. En funksjonell region er preget av et bymessig senter og et omland. I senteret vil vi finne alle de nødvendige sentralstedsfunksjoner, både offentlige og private.
- Regionene skal uttrykke en viss geografisk maktdeling i landet, som i siste instans hviler på en grunnleggende identitetsfølelse med regionen (tradisjonell kultur, moderne samhandling).

Ut fra disse premissene foreslår Selstads rapport en inndeling av Norge i sju regioner, se kartet figur 1 i vedlegg 3. Sørums kommuner vil etter dette forslaget ligge i region Østvik, med to tunge regionsentre, Oslo og Fredrikstad/Sarpsborg. For å finne bakgrunnen for hvorfor Selstad konkluderer med å anbefale sju regioner framfor fem eller ni, som han også drøfter, vil vi anbefale å studere kapittel 4 i vedlegg 3.

Som sentrale oppgaver innenfor regionene og regionalpolitikken trekker Selstad fram følgende:

- Omlegging fra distriktpolitikk til regionalpolitikk.
- Utdanning og forskning.
- Areal-, ressurs- og miljøforvaltning.
- Samferdsel.
- Kultur.
- Helse (samordning og forebyggende helse).

Selstad drøfter ikke selve styringsformen i regionene, for eksempel om det bør være direkte eller indirekte valg til de styrende organene.

Selstad drøfter heller ikke hvorvidt dagens trenivåmodell (stat, fylke/region, kommune) alternativt burde erstattes av en tonivåmodell (stat, kommune). Dette lå ikke i hans mandat for utredningen. Selstads oppgave var å foreslå en funksjonell, framtidsrettet regioninndeling av landet, til erstatning for dagens fylkesinndeling.

KS' hovedspørsmål til KOU 2004:1:

I sitt høringsbrev (vedlegg 1a) trekker KS opp noen hovedspørsmål, som de ber høringsinstansene drøfte og gi uttalelse til. (Avsnittene 1 – 5 nedenfor er utdrag fra KS' høringsbrev.)

1. Synspunkter på oppgavene og andre viktige premisser for regioninndelingen

KS mener at følgende oppgaver vil kunne være aktuelle å legge til nye sterke, folkestyrte regioner (se utdyping i høringsnotatet i vedlegg 1a):

- Regional næringsutvikling
- Ressursforvaltning som basis for ressursbasert næringsutvikling
- Utdannings-/opplæringstilbud på videregående nivå og høyskole-/universitetsnivå
- Annen kunnskapsbasert
- Samferdel og transporttjenester
- Kulturtilbud
- Helsetjenester
- Miljøpolitikk - bærekraft
- Regional planlegging og territoriell samordning

Hovedspørsmål 1:

KS ber høringsinstansene vurdere hvilke oppgaver som anses som særlig viktige for regional utvikling, og med dette utgangspunkt ta stilling til hvilke oppgaver regionene bør ha ansvar for.

2. Synspunkter på inndelingskriteriene og de konkrete inndelingsalternativene

Drøftingen av de tre inndelingsalternativene i utredningen er basert på tre hovedkriterier: størrelse, funksjonalitet og identitet, og ikke minst på en avveining av hvilken vekt de tre kriteriene bør tillegges i forhold til hverandre.

Hovedspørsmål 2a:

KS ber høringsinstansene vurdere kriteriene størrelse, funksjonalitet og identitet hver for seg, og avveid i forhold til hverandre. Er det andre kriterier som sett fra eget ståsted også burde vært trukket inn?

Tre forslag til ny regioninndeling er lagt fram: et hovedforslag med sju regioner, et alternativt forslag med fem regioner, og et alternativt forslag med ni regioner.

Hovedspørsmål 2b:

KS ber høringsinstansene om å diskutere disse forslagene, prioritere mellom dem, begrunne prioriteringen og plassere seg selv i dette landskapet. Er det evt en annen inndeling som bedre vil ivareta egen kommunes, distrikts eller fylkes interesse?

3. Hvordan kan en samlet kommunesektor bidra til å utvikle sterke folkestyrte regioner?

Ulike utredninger viser relativt entydig at det er behov for å styrke det regionale politiske nivået og å innføre ny regional inndeling med færre og større regioner.

Kommunesektoren vil ha en helt annen tyngde i debatten om det framtidige regionale folkestyret i det øyeblikket kommunene og fylkeskommunene står sammen i argumentasjonen for et sterkt og robust lokalt og regionalt folkestyre. Her ligger en hovedutfordring for en samlet kommunesektor som ønsker å styrke sin makt gjennom overføring av oppgaver, ansvar og beslutningsmyndighet fra staten sentralt og regionalt til kommuner og nye regioner.

Hovedspørsmål 3:

KS ber kommunene og fylkeskommunene vurdere hvordan en på beste måte i ulike deler av landet kan samordne høringsarbeidet slik at store og små kommuner og fylkeskommuner så langt det er grunnlag for det "taler med en stemme".

KS i fylkene antas å være en viktig arena for å få til en slik samordning. Kommunene og fylkeskommunene utfordres til å drøfte sin situasjon og sitt eget bidrag til å finne fram til samlende løsninger, og samtidig markere hvilke forventninger en i denne sammenheng har til KS som medlemsorganisasjon og som kommunesektorens viktigste utviklingspartner.

4. Samordning av arbeidet med kommunestruktur og regioninndeling

Kommunene som er engasjert i å ta stilling til framtidig kommunestruktur, har i økende grad blitt opptatt av at kommunestruktur må vurderes i sammenheng med hvilken regionstruktur som blir valgt.

Dette er en problemstilling som har fått stor oppmerksomhet og som medlemmene bes vurdere. Forholdet mellom byer og omland i funksjonelle og sterke regioner er et annet tema som ønskes belyst.

Hovedspørsmål 4:

KS ber kommunene og fylkeskommunene vurdere hvordan en på beste måte kan ivareta sammenheng og helhet mellom kommunestruktur og regionstruktur.

5. Regionaliseringsinitiativ og -forsøk danner et viktig utgangspunkt for høringsarbeidet

Regionprosjektet bygger i stor grad på de mange regionaliseringsinitiativ og forsøksprosjekter i fylker og landsdeler. Det er viktig at dette forsøks- og utviklingsarbeidet videreføres med full kraft, og at erfaringene integreres underveis i prosessen med å skape sterke regioner.

Hovedspørsmål 5:

Fylkeskommunene og kommunene – enkeltvis eller regionvis – utfordres til gi synspunkter på hvordan erfaringene fra ulike former for landsdelssamarbeid, forsøkene med oppgavedifferensiering og med enhetsfylket mv kan utnyttes positivt i arbeidet med å avklare ny regioninndeling.

Vår vurdering av KS' hovedspørsmål til KOU 2004:1:

Hovedspørsmål 1:

De oppgavene som KS skisserer som aktuelle for nye, sterke regioner synes i utgangspunktet fornuftige. Dette gjelder både de som i dag ligger til fylkeskommunen og de som foreslås tilført fra staten eller andre. Hovedprinsippet i utredningen er, og bør også etter vårt syn være, at en regions oppgaver bør være av klart regional karakter, uegnet for statlig ivaretagelse, men for store for den enkelte kommune hver for seg eller i samarbeid.

Hovedspørsmål 2a og 2b:

Av kriteriene størrelse, funksjonalitet og identitet bør funksjonalitet tillegges absolutt størst vekt ved en eventuell inndeling i nye regioner. Det er vesentlig at den enkelte region tilbyr de tjenester og blir satt til å løse de oppgaver som er tilpasset regionen og dens innbyggere, slik at det skapes mest mulig likhet regionene imellom.

Geografien og bosettingsmønsteret i Norge er så forskjellig fra landsdel til landsdel at full likhet i størrelse, målt enten i areal eller folketall, ville skape uhensiktsmessige forvaltningsmessige enheter.

Identitetsaspektet synes mer perifert under vurderingen av hvor regionengrensene skal trekkes. Innbyggernes identitet knyttes sterkere til det lokale, representert gjennom lokalsamfunnet og også kommunen enn til den langt fjernere regionen.

I valget mellom fem, sju eller ni regioner, synes sju best å ivareta hensynet til en balansert funksjonalitet. Med fem regioner ville nok Øst-Norgeregionen i folketall bli for tung i forhold til de fleste andre, og med for mange konkurrerende regionsentre. Ni regioner synes ikke å ha fordeler framfor sju, som ikke de sju foreslåtte regionene kan ivareta på en mer effektiv og billigere måte.

Sørums kommune, sammen med resten av Romerike, bør uansett antall regioner være plassert i samme region som Oslo og resten av hovedstadsregionen, i og med at Oslo og Romerike klart er ett bolig-, arbeids- og servicemarked.

Hovedspørsmål 3:

I tillegg til at den enkelte kommune drøfter de problemstillingene som den løpende regiondebatten reiser, er det også viktig at regionrådene rundt om i landet tar et overordnet grep på hva de anbefaler som beste løsning for sin region.

Hovedspørsmål 4:

Fylker, med grenser og oppgaver som ikke lenger er tilpasset dagens og framtidens utfordringer, og kommuner, med grenser og oppgaver som ikke lenger er tilpasset dagens og framtidens utfordringer, er to sider av samme sak.

Hver for seg representerer dagens fylkes- og kommunegrenser problemer med å få til nødvendig samordning av sentrale samfunnsoppgaver og til en uheldig oppsplitting av naturlige bolig-, arbeids- og servicemarkeder. Parallelt med debatten om nye regiongrenser er det derfor nødvendig også å diskutere premissene for morgendagens kommuner og en fornuftig og tidsmessig kommuneinndeling.

Hovedspørsmål 5:

De beslutningene som til slutt treffes på bakgrunn av de foreliggende utredningene og øvrig utredningsarbeid vil utvilsomt være av relativt varig karakter, jfr. levetiden for den kommune- og fylkesstrukturen vi har i dag.

Det er derfor vesentlig at debatten, i tillegg til å drøfte hvordan landet eventuelt og på mest funksjonell måte kan få en ny regioninndeling, like tungt tar opp i seg spørsmålet om det er trenivåmodellen som er framtidens løsning, eller om det regionale nivået ikke har framtiden for seg.

Utskrift av saken til:

- KR D
- KS
- SNR

Sørumsand, den 21.12.2004
Rådmann Rannveig Egerdal Eidet